

Jan Tomczak

"Schritte - ein Arbeitsbuch für den evangelischen Religionsunterricht in der 8. Klasse Gymnasium", Lothar Schmalfluss, München 1977 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 49/2, 194-195

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

prowadzona w ścisłym kontakcie z rodziną. E. Karlinger ukazuje w swej pracy, że współdziałanie z rodziną prowadzi nie tylko do dobrego przygotowania dzieci na przyjęcie sakramentów, lecz jest także dużą pomocą dla chrześcijańskiego życia w rodzinie. Związek ten przedstawia autor szczególnie na przykładzie sakramentu pokuty.

Pokuta powinna być istotnym elementem w życiu rodziny. Tam doświadcza dziecko, że pewne jego czyny domagają się korektur, a wysiłek włożony w czynienie dobra przynosi radość i jemu i rodzinie. Powyższe doświadczenia mogą być podstawą zrozumienia, że to, co człowiek czyni, „dotyka” także Boga. Zło natomiast wprowadza rozdźwięk w stosunki z innymi oraz z Bogiem.

Przeżycie pojednania z Bogiem jest możliwe już wcześniej u dziecka, jeśli ono często przeżywało radość pojednania w rodzinie. Autor jest przekonany, że tylko ten, kto przeżył pojednanie w rodzinie lub w rzadkich wypadkach później poza nią, jest zdolny wierzyć w przebaczenie Boga i tego przebaczenia szukać. Z tego głównie tytułu sakrament pokuty powinien być przeżywany właśnie w rodzinie. Dobrze jest, jeśli już małe dziecko widzi, że także rodzice idą do spowiedzi i to nie tylko w szczególnych okolicznościach jak np. pogrzeb kogoś z rodziny. Chodzi o to, by sakrament pokuty nie był czymś wyjątkowym, lecz należał do zwyczajnego życia każdego chrześcijanina. W związku z tym ważnym jest przygotowanie dziecka do pierwszej spowiedzi oraz doświadczenie dziecka związane z pierwszą spowiedzą. Spowiedź ta powinna być rozumiana jako początek drogi, po której należy kroczyć przez całe życie.

Sakrament pokuty właściwie traktowany może stać się także owocną pomocą w życiu małżeńskim i rodzinnym. Warto podkreślić, że nie chodzi tylko o rozumienie sakramentu pokuty jako środka do uzyskania łaski czy utrzymania się w ramach życia chrześcijańskiego. Chodzi tu zwłaszcza o zastanowienie się nad swym postępowaniem, przeżycie winy wraz z możliwością wyzwolenia się z niej oraz doświadczenie przebaczenia. Autor dochodzi w zakończeniu do wniosku, że złożona i trudna problematyka sakramentu pokuty powinna zajmować centralne miejsce w duszpasterstwie rodzin.

Omawiana pozycja napisana jest popularnym językiem. Niektóre sformułowania brzmią nieco moralizatorsko. Niemniej może ona być pomocą dla każdego, kto pragnie zająć się bliżej problematyką sakramentu pokuty. Wydaje się to szczególnie ważne w czasie, gdy wielu przeżywa trudności w tej dziedzinie i szuka pomocy także w przystępnie napisanej książce.

ks. Kazimierz Piwowarski, Płock-Monachium

Lothar SCHMALFUSS, *Schritte — Ein Arbeitsbuch für den evangelischen Religionsunterricht in der 8. Klasse Gymnasium*, München 1977, Chr. Kaiser Verlag, s. 280.

Autor dostarczył materiał dla uczniów i nauczycieli, pomagający im wspólnie planować i przeprowadzać tematy, które program ewangelickiej nauki religii przewiduje w zachodniemieckiej ósmej klasie gimnazjalnej. Należy wyraźnie podkreślić, że autor nie daje gotowych jednostek lekcyjnych dla uczniów lub metodycznie opracowanych katechez dla nauczycieli. Nie taki cel przyświecał mu przy pisaniu tego podręcznika. Nie chciał bowiem hamować twórczych pomysłów nauczycieli i uczniów, ale zaproponował w zakresie przewidzianych przez program tematów pobudzenie do rozmowy, do dyskusji, do poszukiwania wyjaśnień. Zaprzęgnął dać podniety do zastanowienia się nad tym, kiedy może się udać nasze życie i jak do tego przyczynia się chrześcijańska wiara. W tym celu opracował materiały, teksty, obrazy, pytania, impulsy oraz wskazania potrzebne do pracy przy pomocy podanych źródeł. Te wskazania nie są jakimiś uwagami

dydaktycznymi. Można je raczej nazwać zadaniami lub wytycznymi dla zajęć uczniów. Zgadza się to z założeniem omawianej książki, która zajmuje się głównie nie tym, jak uczyć, lecz przede wszystkim treścią. Wspomniane wskazania zawierają się w pytaniach o charakterze otwartym i w zadaniach, które autor podsuwa młodzieży. Pytania i zadania są graficznie wyodrębnione kolorem zielonym. Najważniejsze teksty, najbardziej godne zastanowienia i zapamiętania umieszczono na zielonym tle. Ten zielony druk i zielone tło przyczyniają się do urozmaicenia książki i wytwarzają miłe wrażenie dla oczu. Wszystkie zaś obrazy w liczbie około osiemdziesiąt wydrukowano w kolorze czarno-białym.

W skład tekstów wchodzi, poza już wymienionymi i pochodzącymi od autora obszernymi, dokładnymi informacjami oraz wyjaśnieniami, wypisy z Pisma św. i z innych dzieł. Na osobne wymienienie zasługują teksty z literatury pięknej i inne wypisy umieszczone po omówieniu poszczególnych zagadnień, a przeznaczone do czytania i zastanowienia. Zajmują one siedemdziesiąt cztery strony, a są pisane nieco mniejszym drukiem niż inne. Stanowią więc około jednej czwartej części książki. Są podane bez instrukcji dydaktycznych i pytań.

Treść omawianej książki zawiera się w pięciu rozdziałach. Pierwszy mówi o problemie wiary w stworzenie świata i człowieka oraz o stanowisku nauk przyrodniczych wobec wspomnianych zagadnień. Wyjaśnia opowiadanie Biblii o stworzeniu świata i człowieka, podaje prawdy religijne i moralne zawarte w tym opisie. Ukazuje wyniki nauk przyrodniczych dotyczące powstania oraz rozwoju świata i człowieka.

W drugim rozdziale zajmuje się autor społeczną sprawiedliwością i społeczną odpowiedzialnością w chrześcijaństwie. Idzie od nauki społecznej proroków szczególnie Amosa do nauki i czynów Chrystusa. Przedstawia naukę społeczną i działalność chrześcijańską głównie protestancką w wieku dziewiętnastym i przechodzi do konkretnych zjawisk współczesnych, zwłaszcza aktualnych w RFN, np. problemu robotników obcokrajowców.

Trzeci rozdział został poświęcony zagadnieniom autorytetu i rodziny w perspektywie etyki chrześcijańskiej. Poruszane są w nim sprawy posłuszeństwa, konfliktów, zadań i ról, religijnego wychowania i różnych modeli życia rodzinnego.

Czwarty rozdział dostarcza materiał do poznania i ukształtowania chrześcijańskiego podejścia do sportu. Ostatni rozdział ukazuje niezwykle doniosłą rolę środków społecznego przekazu myśli, przedstawia zagrożenia i niebezpieczeństwa, jakie niosą ze sobą, oraz środki zaradcze przeciwko temu.

Autor podchodzi w omawianej książce do poruszanych problemów w sposób rzeczowy, bez emocji, racjonalny i przekonywający. Nie narzuca z góry stanowiska i postawy, którą chce wyrobić u młodzieży. Pozwala przez podany materiał i trafnie ujęte pytania doprowadzić młodych ludzi do samodzielnych wniosków, zgodnych z rozumem oraz z chrześcijańską wiarą i moralnością. Wydaje się jednak, że tylko na podstawie podanych tekstów nie zawsze można dojść do wspomnianych wniosków. Tak np. przedstawia się sprawa z komunami rodzinnymi, w których wszystko należy do wszystkich, każdy do każdego. Nie ma w nich stałych par. Również dzieci nie są związane z pojedynczymi osobami. W książce nie ma rozstrzygnięcia wartości moralnej tych rodzin czy raczej grup, mimo że autor je wymienia. Poza tym problemem inne ujęcia ukazane w omawianej pozycji są raczej zgodne również z katolickim punktem widzenia. Wynika to między innymi już z samego doboru zagadnień wspólnych protestantom i katolikom. Stąd przedstawiana książka może służyć pomocą także przy opracowywaniu podręczników dla katolickiej nauki religii.

ks. Jan Tomczak SJ, Warszawa